

***Riešenia SaS
na zníženie
počtu exekúcií***

1. Problém

Problém dlhodobo nevykonalných pohľadávok voči fyzickým osobám narástol do rozmeru¹, ktorý má objektívne rozsiahle dopady na pracovný trh, deformuje sociálne prostredie a zaťažuje justičný systém.

Časť dlžníkov z nízkopríjmových skupín sa v snahe o vyhnutie sa exekúcii zrážkami zo mzdy vyhýbajú vstupu na legálny trh práce a pohybujú sa v čiernej ekonomike. Zamestnávateľia naopak začínajú pociťovať nedostatok pracovnej sily na obsadenie nižších pracovných pozícií.

Štatistiku exekúcií za roky 2001 až 2016 zverejnenú Ministerstvom spravodlivosti SR uvádzame v prílohe

2. Rozsah a príčiny

Súdy v súčasnosti evidujú približne 3,7 milióna nedokončených starých exekučných konaní. Exekúciou je zaťažených takmer 20% populácie.

Z veľkej časti je príčinou vzniku tejto situácie nedostatočná a navyše v prospech záujmových skupín nevyužívaná minulé legislatíva, čím sa umožňovalo zneužívanie nízkej finančnej gramotnosti niektorých skupín obyvateľstva. Dlhodobo nevykonalné sú ale aj pohľadávky z daní a odvodov, čo svedčí o ich neefektívnej správe.²

Za zlou situáciou dlžníkov je v mnohých prípadoch aj ich vedomé opakované nezodpovedné správanie.

Podľa štatistiky Národnej banky Slovenska sa rozsah nesplácania spotrebiteľských úverov za predchádzajúce štyri roky viac ako zdvojnásobil a dlžníci riadne neuhrádzajú 8,8 percenta úverov.

Podľa údajov z Centrálného registra exekúcií zverejnených Slovenskou komorou exekútorov sa exekúcie v súčasnosti týkajú spolu 968 986 fyzických osôb.³ Z toho voči 517 908 fyzickým osobám sa vedie jedna exekúcia, voči 152 154 fyzickým osobám sa vedú súčasne dve exekúcie a voči 79 243 fyzickým osobám sa vedú súčasne tri exekúcie. Sedem a viac exekúcií sa vedie voči 107 141 fyzickým osobám.

3. Princípy SaS

Medzi princípy SaS okrem solidarity patrí aj osobná zodpovednosť ako neoddeliteľná súčasť osobnej slobody.

V súlade s tým, je vzniknutý problém potrebné riešiť tak, aby sme na jednej strane umožnili ľuďom v dlhovej pasci návrat do ekonomiky, na druhej strane však musíme primerane rešpektovať práva veriteľov. Tam, kde to je efektívne, uprednostňujeme individuálne posúdenie každého prípadu.

Nesmieme dopustiť, aby zvolené paušálne riešenie nabádalo k nezodpovednému a podvodnému správaniu pre očakávanie paušálneho odpúšťania dlhov.

Plošná exekučná amnestia by bola nespravodlivá voči osobám splácajúcim svoje záväzky ako aj voči veriteľom vrátane štátu, ktorý ako veriteľ de facto zastupuje všetkých daňových poplatníkov.

Exekučná amnestia v žiadnom prípade nesmie byť trvalým nástrojom na opakované oddĺženie akéhokoľvek dlžníka a rozhodne by nemala bez rozdielu postihovať všetkých veriteľov starých pohľadávok. Prípadná exekučná amnestia by mala postihovať výlučne príslušenstvo exekučne vymáhaných pohľadávok. Exekučná amnestia by sa nemala týkať niektorých pohľadávok ako napr. pohľadávka zo zodpovednosti za škodu na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním, pohľadávka dieťaťa na výživné, pracovnoprávne nároky, peňažné tresty uložené podľa Trestného zákona.

Exekučná amnestia v akejkolvek podobe má veľké ekonomické a sociálne úskalia a z pohľadu práva predstavuje exces zo strany štátu, ktorý zasahuje do vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom.

1 Za 10 rokov sa počet exekúcií viac ako zdvojnásobil.

2 Len samotná Sociálna poisťovňa eviduje takmer 300 miliónov Euro nedobytých pohľadávok. Ročne vydá zhruba 300 000 rozhodnutí o povinnosti zaplatiť poisťné, pokuty, penále a pohľadávku na dávke ktoré sú exekučným titulom.

3 Vráťane živnostníkov.

4. Návrhy riešení

Za štandardné systémové riešenie insolventnosti považujeme osobný bankrot, ktorý predstavuje individuálne posúdenie každého prípadu a vyžaduje iniciatívu na strane dlžníka.

Od zavedenia inštitútu oddĺženia a osobného bankrotu sa zvyšuje počet dlžníkov, ktorí vyhlásili úpadok. Prax ukazuje, že inštitút osobného bankrotu je v zásade vhodným nástrojom. Súčasnú právnu úpravu osobného bankrotu ale bude nutné podrobiť revízii vzhľadom na celkový počet osôb, ktoré by tento inštitút mohli využiť v budúcnosti. Túto agendu v súčasnosti zabezpečujú Centrá právnej pomoci, ktoré sú v tomto ohľade kapacitne poddimenzované. Tieto kapacity bude nutné posilniť.

Súčasný systém pridelovania exekúcií jednotlivým exekútorom náhodným výberom považujeme za krok späť. V prípade pohľadávok štátu či verejnoprávnych inštitúcií má svoje opodstatnenie. Z pohľadu bežného občana resp. súkromného podnikateľského subjektu ako veriteľa ale obmedzenie slobody voľby exekútora prináša zníženie efektívnosti vymoženía pohľadávok.

Exekučný poriadok už bol doplnený o nové inštitúty, ktoré mali pôsobiť ako prevencia pred nárastom nevybavených exekúcií v budúcnosti.⁴ Podľa nášho názoru však nie sú postačujúce.

Aby sa predišlo opakovaniu vzniknutej situácie v budúcnosti, navrhujeme prijať **legislatívne zmeny, ktoré by obsahovali nasledovné pravidlá a princípy**. Vybrané legislatívne návrhy príkladáme v prílohe.

- 1/ Tam, kde veriteľ vstúpi do záväzkového vzťahu s dlžníkom - fyzickou osobou nepodnikateľom, voči ktorému exekúcia prebieha, exekúcia bola v čase menej ako 5 rokov pred vznikom takeého záväzku zastavená exekúcia pre nedostatok majetku alebo v čase menej ako 5 rokov pred vznikom takeého záväzku exekúcia voči nemu prebehla riadne a úspešne, veriteľ bude sám v celosti znášať všetky náklady na exekúciu pohľadávok⁵ voči dlžníkovi.
- 2/ Centrálny register exekúcií bude naďalej verejne dostupný a vyhľadávanie v ňom bude bezplatné.
- 3/ Striktné zachovávanie hospodárnosti exekučného konania zo strany veriteľa voči dlžníkovi. Exekúcie v ktorých sa uspokojujú nároky rovnakého veriteľa voči rovnakému dlžníkovi budú spojené do jedného konania. Pokiaľ veriteľ voči dlžníkovi v období 6 mesiacov vymáha pohľadávky vyplývajúce z totožného titulu samostatnými návrhmi na vykonanie exekúcie, má nárok na náhradu trov exekúcie voči dlžníkovi iba v jednom konaní.⁶
- 4/ Stanovenie hornej hranice sankcie za omeškanie pri záväzkových vzťahoch kumulatívne na najviac 36% z istiny ročne. Výnimkou sú vzťahy medzi podnikateľmi. Súčasné obmedzenie sa vzťahuje iba na vzťahy zo spotrebiteľskej zmluvy.⁷
- 5/ Premlčacia doba pre uplatnenie všetkých nárokov vrátane nárokov štátu a nárokov zákonom zriadených právnických osôb (s výnimkou nárokov z bezdôvodného obohatenia a nárokov na náhradu škody) bude jednotná a nepresiahne tri roky.⁸
- 6/ Navrhujeme zrušenie inštitútu pridelovania vecí exekútorom náhodným výberom okrem prípadov, kedy je v postavení oprávneného štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, štátny fond, právnická osoba zriadená osobitným zákonom, verejnoprávna osoba, štátny orgán bez právnej subjektivity spravujúci majetok štátu.

4 Odmena exekútora nemôže presiahnuť sumu istiny. Exekúcia je exekútorom obligatórne zastavená ak pri exekúcii vedenej na majetok právnickej osoby sa do 30 mesiacov od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora, a ak sa pri exekúcii vedenej na majetok fyzickej osoby do piatich rokov od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora.

5 T.j. veriteľ v takomto prípade nebude mať voči povinnému nárok na náhradu trov exekúcie pri vymáhaní pohľadávok z takeého záväzku.

6 Situácia, kedy veriteľ voči dlžníkovi z jednej zmluvy oprávnene vystaví viaceré faktúry za opakujúce sa plnenie ale zaplatenie každej takejto faktúry exekúčne vymáha v samostatnom konaní hoci by ich mohol vymáhať v naraz.

7 Sankcie zo spotrebiteľskej zmluvy v súčasnosti limituje ustanovenie §3a Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie) nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov bánk naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania ktorá je stanovená ako výška o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky. Ak sankcie spolu dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, následné sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú prevýšiť úroky z omeškania.

8 Všeobecná premlčacia doba pre občianskoprávne vzťahy je v súčasnosti 3 roky, v obchodnoprávnych vzťahoch sú to 4 roky. Právo na vymáhanie daňového nedoplatku je však premlčané až po 6 rokoch po skončení kalendárneho roku, v ktorom daňový nedoplatok vznikol. Sociálna poisťovňa je oprávnená predpísať poisťné do 10 rokov odo dňa jeho splatnosti, pričom právo vymáhať poisťné sa premlčí za 6 rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa poisťné predpísalo. Právo na vymáhanie zdravotného poistenia sa premlčí za 10 rokov odo dňa jeho splatnosti.

- 7/** *Navrhujeme zavedenie inštitútu opätovného súdneho preskúmania exekučných titulov čo do príslušenstva pohľadávok, a to vo vzťahu k dlžníkom, ktorí mali voči veriteľovi v čase vzniku záväzku postavenie spotrebiteľa.⁹*
- 8/** *Navrhujeme zmenu v tzv. osobnom bankrote, ktorá dlžníkom umožní tento inštitút využiť aj mimo povinného zastúpenia Centrom právnej pomoci pri zachovaní povinného zastúpenia advokátom. Zároveň navrhujeme odstrániť tvrdosť zákona a chceme umožniť, aby v prípadoch osobitného zreteľa na strane dlžníka centrum mohlo predĺžiť lehotu splatnosti preddavku na úhradu paušálnej odmeny správcu na 5 rokov, prípadne tento dlh dlžníkovi odpustiť. Osobný bankrot tak bude prijateľnejším pre dlžníkov v ťažkej životnej situácii.¹⁰*

⁹ Obdobný postup bol zavedený zákonom NRSR č. 438/2015 Z.z. vo vzťahu k exekúciám nárokov zo zmenky vystavenej spotrebiteľom (čl. V zákona). Iniciatíva by ale podľa nás mala vziť zo strany dlžníka. K preskúmaniu by mohlo dôjsť výlučne na návrh dlžníka a nesúhlasíme s takou možnou úpravou, ktorá by počítala s automatickým plošným prezumovaním neplatnosti pohľadávok a ich príslušenstva.

¹⁰ V súčasnosti sú všetci dlžníci pri využití osobného bankrotu povinne zastúpení Centrom právnej pomoci alebo centrom ustanoveným advokátom čo zvyšuje nároky na kapacity centra. Mnohí advokáti ale nezriedka poskytujú právne služby čiastočne alebo úplne pro bono a sú spôsobilí poskytnúť právnu službu dlžníkovi aj bez ustanovenia centrom. Navrhujeme preto rozšíriť povinné zastúpenie pri podaní návrhu aj o zastúpenie advokát, ktorý nebol poverený centrom ale bol priamo zvolený dlžníkom na podanie návrhu. V súčasnosti je dlžník v osobnom bankrote povinný centru vrátiť poskytnutý preddavok na úhradu paušálnej odmeny správcu vo výške 500 € v splátkach v lehote 3 rokov. Navrhujeme odstrániť tvrdosť zákona a v prípadoch osobitného zreteľa na strane dlžníka umožniť centru predĺžiť lehotu splatnosti na 5 rokov, prípadne tento dlh odpustiť.

Príloha 1.1

Návrh novely exekučného poriadku (návrh)

Zákon

z 2018,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti
(Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 55 ods. 4 sa dopĺňa nová veta, ktorá znie:

„Každá ďalšia vec toho istého oprávneného voči tomu istému povinnému pridelená exekútorovi podľa predchádzajúcej vety sa spojí na spoločné exekučné konanie, ak je to vzhľadom na okolnosti zlučovaných vecí účelné. Proti uzneseniu o spojení vecí môže oprávnený aj povinný podať námietku v lehote 15 dní od jeho doručenia.“

2. V § 55 sa dopĺňa nový odsek 8, ktorý znie:

„8) Podľa odseku 1 až 7 sa postupuje iba v prípadoch, kedy oprávneným je štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, štátny fond, štátny orgán bez právnej subjektivity spravujúci majetok štátu alebo právny nástupca takejto osoby. V ostatných prípadoch exekúciu vykoná exekútor, ktorý má byť podľa návrhu na vykonanie exekúcie poverený na vykonanie exekúcie na návrh oprávneného alebo na návrh toho, kto preukáže, že naňho prešlo právo z rozhodnutia a ktorého na vykonanie exekúcie poverí súd.“

3. V § 48 ods. 3 písm. a) znie:

„a) označenie súdu, ktorému je určený a označenie exekútora, ktorý má byť poverený na vykonanie exekúcie,“

4. V § 199d ods. 2 a ods. 3 znejú:

„2) Oprávnený nemá voči povinnému nárok na náhradu trov vynaložených v exekučnom konaní, ak predmetom exekúcie je výkon exekučného titulu, z ktorého povinnému ako fyzickej osobe, ktorá pri vzniku záväzku zakladajúceho postavenie oprávneného nebola v postavení podnikateľa, vyplýva povinnosť voči oprávnenému alebo jeho právnym predchodcom na plnenie zo záväzkového vzťahu založeného v čase menej ako päť rokov po tom, ako bola voči povinnému zastavená exekúcia podľa § 61n ods. 1 písm. d alebo ukončená exekúcia podľa §61o. alebo exekúcia naďalej prebieha.“

3) V prípade vecí, ktoré inak mohli byť v rozmedzí 6 mesiacov začaté na jeden návrh oprávneného, sa za účelne vynaložené trovy oprávneného nepovažujú tie, ktoré by oprávnenému nevznikli, ak by si nároky voči povinnému uplatnil jedným návrhom na vykonanie exekúcie. Námietku voči účelnosti vynaložených trov exekúcie môže vzniesť u exekútora povinný do 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, o námietke rozhoduje súd; na to ho musí také upovedomenie upozorniť.“

Doterajšie odseky 2 a 3 sa označujú ako 4 a 5.

5. V § 211a ods. 2 sa dopĺňa nová veta, ktorá znie:

„Exekútor vymaže z registra všetky údaje týkajúce sa vedenej exekúcie, ktorá bola zastavená podľa § 61n ods. 1 písm. d) alebo ukončená podľa §61o najskôr po uplynutí 5 rokov od jej zastavenia.“

6. V § 211a ods. 5 sa na začiatok dopĺňa nová veta, ktorá znie:

„V obmedzenom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá ministerstvo, má bezplatný prístup do registra exekúcií každý.“

Čl. II.

Tento zákon nadobúda účinnosť

Príloha 1.2

Návrh novely vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 355/2014 Z. z. (návrh)

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

z 2018,

ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 355/2014 Z. z.
o centrálnom registri exekúcií

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ustanovuje:

Čl. I

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 355/2014 Z. z. o centrálnom registri
exekúcií sa mení a dopĺňa takto:

2. V § 3 ods. 2 písm. a) znie:

„a) do 50 prístupov..... 0 euro,

3. V § 3 ods. 2 písm. sa dopĺňa nové písm. b) ktoré znie:

„b) od 51 do 500 prístupov..... 2 eurá,“

Doterajšie písmená b) až e) sa označujú ako c) až f) .

Čl. II.

Táto vyhláška nadobúda účinnosť

Príloha 1.3

Návrh novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii (návrh)

Zákon

z 2018,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 167a ods. 1 písm. f) znie:

„f) bol zložený preddavok na úhradu paušálnej odmeny správcu oprávnenou osobou alebo Centrom právnej pomoci; preddavok súd bez zbytočného odkladu po vyhlásení konkurzu poukáže na účet správcu alebo ho vráti zložiteľovi, ak súd konkurz nevyhlási.“

2. V § 166k prvá veta znie:

„Pri podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo návrhu na určenie splátkového kalendára, až do ustanovenia správcu, musí byť dlžník zastúpený advokátom, Centrom právnej pomoci 25a) alebo advokátom určeným Centrom právnej pomoci.“

Čl. II.

Tento zákon nadobúda účinnosť

Príloha 1.4

Návrh novely zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (návrh)

Zákon

z 2018,

**ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám
v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene
a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
v znení neskorších predpisov**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 24i sa za prvú vetu dopĺňa veta, ktorá znie:

„V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže byť splatnosť preddavku predĺžená na najviac päť rokov od jeho poskytnutia alebo povinnosť vrátiť poskytnutý preddavok môže byť dlžníkovi odpustená.“

Čl. II.

Tento zákon nadobúda účinnosť

Príloha 2. Pozícia SaS k exekučnej amnestii

SÚDNI EXEKÚTORI A EXEKUČNÁ ČINNOSŤ V SR PODĽA ROKOV

Rok	Počet žiadostí o poverenie na vykonanie exekúcie				Exekúcie vybavené súdnyimi exekútormi				
	došlých	vybavených	z toho udelením poverenia	spolu	vrátením poverenia po upustení exekútora od vykonania (§ 46 ods.3)	vrátením poverenia po skončení exekučného konania	inak	Nevybavené exekúcie	
2016_1.polrok	242 086	254 040	238 858	146 250	11 182	95 471	39 597	3 330 840	
2015	540 986	519 738	474 979	295 101	26 797	190 209	78 095	3 239 052	
2014	544 644	548 888	518 582	296 152	31 408	192 946	71 798	3 053 677	
2013	669 039	659 834	629 716	303 195	27 514	213 255	62 426	2 829 941	
2012	630 959	626 055	597 154	270 726	31 691	185 648	53 387	2 428 674	
2011	552 093	548 092	509 441	225 805	17 965	166 583	41 257	2 169 770	
2010	460 341	452 666	438 033	192 702	12 480	145 080	35 142	1 881 234	
2009	414 492	413 773	402 432	179 330	11 528	134 920	32 882	1 633 690	
2008	396 455	396 427	380 995	195 498	11 596	154 107	29 795	1 409 240	

Rok	Výkon rozhodnutia					
	Počet vecí v registri "E"	príkázaním pohľadávky	predajom hnuteľ.	predajom nehnuteľ.	vypratáním	ostatné
2005	72 320	3 159	35 181	56	96	17 309
2004	82 452	3 574	31 392	136	119	12 523
2003	84 447	4 910	29 672	64	98	9 079
2002	80 337	6 423	19 705	159	77	4 368
2001	53 862	7 262	16 546	163	110	1 760